

Årsrapportering av dammsäkerhet

Hur görs rapporteringen?

Anvisning till dammägare

Version 2011-01-21

Rapporteringsrutinerna är i huvudsak oförändrade sedan föregående år. En mindre uppdatering av de vägledande dokumenten har dock gjorts för att fånga upp bl.a. aktuella referenser till regelverk och nya kontaktuppgifter till Svenska Kraftnät. Nytt för i år är att ägarna ombes rapportera in svagheter i s.k. bedömningsklass BK4 även för dammar i konsekvensklass 2 (d.v.s. svagheter i BK4 och BK5 ska rapporteras in genomgående för dammar i konsekvensklass 1A, 1B och 2). Vidare tydliggör anvisningarna informationen om svagheter och åtgärder som ska ingå i eventuella bilagor.

Förord

Denna anvisning har utarbetats av Svenska Kraftnät. Eventuella frågor beträffande anvisningen besvaras av:

Maria Bartsch

maria.bartsch@svk.se

tel. 08-475 80 25

Anna Engström Meyer

anna.engstrommeyer@svk.se

tel. 08-475 83 42

För ytterligare information:

- > Svenska Kraftnäts handbok **Dammsäkerhet – egenkontroll och tillsyn**. Kan hämtas på www.svk.se/dammsakerhet eller beställas från Svenska Kraftnät
- > **RIDAS** – Kraftföretagens riktlinjer för dammsäkerhet. Kan beställas via Svensk Energi mot en avgift
- > **Bedömningsklasser för dammsäkerhet** – beskrivning av system för bedömning av dammsäkerhetsanmärkningar. Kan hämtas på www.svk.se/dammsakerhet

Innehåll

1	Kort om dammsäkerhet i Sverige	5
1.1	<i>Dammägarens ansvar</i>	5
1.2	<i>Myndigheternas tillsyn</i>	5
1.3	<i>RIDAS</i>	5
1.4	<i>Konsekvensklassificering</i>	5
1.5	<i>Handboken "Dammsäkerhet - egenkontroll och tillsyn"</i>	6
2	Varför årsrapportera?	6
3	Hur sker rapporteringen?	6
4	Vad händer med rapporten sedan den skickats in till tillsynsmyndigheten?	7
4.1	<i>Sekretess</i>	7
5	Hur ska rapporten fyllas i?	7
5.1	<i>Uppgifter om egenkontrollplanen</i>	7
5.2	<i>Uppgifter om identifierade svagheter</i>	11

1 Kort om dammsäkerhet i Sverige

1.1 Dammägarens ansvar

Enligt miljöbalken ska den som är underhållsansvarig för en dammbyggnad själv utarbeta och följa rutiner för egenkontroll av dammsäkerheten. Den underhållsansvarige, som i de flesta fall är dammägaren, är strikt ansvarig för konsekvenserna av ett eventuellt dammbrott.

1.2 Myndigheternas tillsyn

Länsstyrelserna är operativa tillsynsmyndigheter för dammsäkerheten medan Svenska Kraftnät har en samordnande myndighetsroll för dammsäkerheten i landet.

1.3 RIDAS

I Sverige finns inga nationella riktlinjer för dammsäkerhet. Enligt miljöbalken ska dammägaren själv utarbeta och följa rutiner för egenkontroll av dammsäkerheten. Kraftindustrin har däremot på eget initiativ utarbetat riktlinjer för sitt dammsäkerhetsarbete, RIDAS – Kraftföretagens riktlinjer för dammsäkerhet. Medlemsföretagen i Svensk Energi har förbundit sig att följa dessa riktlinjer men det finns även andra dammägare som tillämpar RIDAS som stöd för sin egenkontroll. Den omfattning som RIDAS anger kan vara vägledande, men det är dammägaren som i varje enskilt fall ansvarar för att bedriva den egenkontroll som behövs för att säkerställa dammsäkerheten och i övrigt följa miljöbalkens bestämmelser.

De uppgifter som efterfrågas i årsrapporten är anpassade efter de egenkontrollaktiviteter som är beskrivna i RIDAS.

1.4 Konsekvensklassificering

För att styra dammsäkerhetsarbetet så att resurserna i första hand läggs på det ur säkerhetssynpunkt mest angelägna bör dammarna klassas efter hur stora konsekvenserna skulle bli i händelse av dammbrott. Vid konsekvensklassning enligt RIDAS beaktas konsekvenserna av ett dammbrott oavsett vad som orsakar dammbrottet. Vid klassificering enligt riktlinjer för bestämning av dimensionerande flöden för dammar, där benämningen ”flödesdimensioneringsklass” används, beaktas däremot endast konsekvenserna av dammbrott i samband med höga flöden. I kraftindustrins dammsäkerhetsarbete används flödesdimensioneringsklassen för att avgöra vilket dimensionerande flöde dammarna säkert ska kunna hantera medan konsekvensklassen används för att styra omfattningen av dammsäkerhetsarbetet i övrigt. Även dammägare som inte tillämpar RIDAS bör om det inte redan är gjort, reda ut vilka konsekvenser som kan bli följden av dammbrott. Med detta som grund görs konsekvensklassificeringen. Klassningen bör utföras av någon

med särskild kompetens för detta. Eftersom RIDAS system för konsekvensklassning är väl etablerat rekommenderas att detta används i första hand. Mer information om konsekvensklassning enligt RIDAS finns i Svenska Kraftnäts handbok ”Dammsäkerhet – egenkontroll och tillsyn” samt i RIDAS med tillämpningsvägledningar.

1.5 Handboken ”Dammsäkerhet - egenkontroll och tillsyn

I handboken ”Dammsäkerhet - egenkontroll och tillsyn” beskrivs förutom förslag till rutiner för myndighetstillsynen, utförligare om dammsäkerhetsarbetet i Sverige, bl.a. om egenkontroll enligt miljöbalken och om rutiner enligt RIDAS för tillståndskontroll och konsekvensklassificering av dammar. Dessutom innehåller handboken ett grundläggande kapitel om dammbyggnadsteknik och ett omfattande juridiskt avsnitt om regelsystemet för egenkontroll och tillsyn.

2 Varför årsrapportera?

Rapporteringsrutinen har tagits fram för att underlätta tillsynsmyndigheternas tillsyn av dammsäkerheten. Tanken är att årsrapporterna ska innehålla grundläggande uppgifter som är av betydelse för dammsäkerheten och därmed ge en överblick över dammsäkerhetssituationen i länet. I rapporten ska framgå vissa uppgifter om rutiner för egenkontroll som dammägaren utarbetat och följer. I förlängningen är syftet att rapporteringen ska kunna bidra till att en enhetlig hög dammsäkerhetsnivå upprätthålls i landet.

För en utförligare beskrivning av bakgrund och syfte med rapporteringen hänvisas till handboken ”Dammsäkerhet - egenkontroll och tillsyn”.

3 Hur sker rapporteringen?

Förslaget till rutiner för årsrapportering innebär att:

- > En rapport över samtliga dammanläggningar skickas in till aktuell länsstyrelse varje år, vare sig det har skett förändringar sedan föregående års rapportering eller inte. En rapport per huvudvattendrag och per ägare/underhållsansvarig skickas in.
- > Rapporteringen sker med hjälp av en excelfil som kan hämtas på Svenska Kraftnäts webbplats www.svk.se/dammsakerhet. Ni kan även ta kontakt med aktuell länsstyrelse för att få filen skickad till er via e-post.
- > Den ifyllda rapporten inklusive eventuella bilagor skickas till aktuell länsstyrelse i digitalt format. En utskrift signerad av såväl den dammsäkerhetsansvarige (i regel VD) som den RIDAS-ansvarige, i de fall en sådan finns, skannas och bifogas. Den digitala versionen ges ett filnamn så att den lätt kan identifieras, förslagsvis dammägare-huvudvattendrag-årtal

t.ex. "Dammkraft-Storälven-2001". Rapporten avseende år 2010 skickas till länsstyrelsen senast den **30 april 2011**.

4 Vad händer med rapporten sedan den skickats in till tillsynsmyndigheten?

Tillsynsmyndigheten i respektive län kommer att använda rapporten som ett underlag för sin tillsyn av att dammägarna har utarbetat och följer lämpliga rutiner för sin egenkontroll av dammsäkerheten. Tillsynsmyndigheten vidarebefordrar årsrapporterna digitalt till den centrala myndigheten på Svenska Kraftnät som genom att göra en sammanställning av samtliga rapporter får underlag för sin uppgift att följa, analysera och medverka i utvecklingen av dammsäkerheten i landet samt för sin rapportering till regeringen.

4.1 Sekretess

Den information som företag sänder till svenska myndigheter kan bli offentlig handling. **För att förhindra att känslig information kommer till allmän kännedom bör därför företaget informera myndigheten om vilka uppgifter som företaget anser skyddsvärda.** Om det finns stöd i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) kan myndigheten vägra lämna ut handlingarna.

5 Hur ska rapporten fyllas i?

På sidorna 10-11 visas ett exempel på hur en ifylld rapport kan se ut. Ifyllda uppgifter ska avse förhållandena vid årsskiftet det aktuella rapporteringsåret, t.ex. ska de uppgifter som lämnas in år 2011 avse förhållandena vid årsskiftet 2010/2011.

5.1 Uppgifter om egenkontrollplanen

Punkterna A till K avser egenkontrollplanen. Begrepp som används i rapporten som flödesdimensioneringsklass, konsekvensklass, DTU-manual, FDU, dammsäkerhetsansvarig, RIDAS-ansvarig etc. beskrivs utförligare i handboken "Dammsäkerhet - egenkontroll och tillsyn". De efterfrågade uppgifterna är inte i sig avsedda som en kravspecifikation utan snarare som en inventering av ägarens dammsäkerhetsarbete. Med denna inventering som grund får tillsynsmyndigheten överblick över dammarnas konsekvensklasser och en uppfattning om hur dammägaren sköter egenkontrollen och därmed eventuella behov av andra tillsynsinsatser eller ingripanden.

För de dammägare som tillämpar RIDAS styr dammens konsekvensklass omfattningen av tillståndskontrollen. Ett konsekvensstyrt dammsäkerhetsarbete rekommenderas även att användas av andra dammägare.

- A. Dammanläggningens namn.
- B. Om anläggningen har flera dammar som är avskilda från varandra i terrängen anges varje damm, här benämnd dammenhet, på en separat rad.
- C. X- och Y-koordinat (6 siffror) för anläggningens läge. Det räcker att ange en koordinat för hela anläggningen men om koordinater för respektive dammenhet finns tillgängliga är det bra om även dessa anges, t.ex. om de olika dammenheterna är placerade långt ifrån varandra i terrängen.
- D. Klassificering av anläggning och dammenheter med avseende på konsekvenserna vid dammbrott. Under "Flödesdimensioneringsklass" anges klassning av anläggningen enligt riktlinjer för bestämning av dimensionerande flöden för dammar. Under "Konsekvensklass" anges klassning av respektive dammenhet enligt RIDAS.
- E. Årtal för senaste revidering av eventuell DTU-manual (manual för drift, tillståndskontroll och underhåll) för anläggningen. Även annan form av manual för drift, tillståndskontroll och underhåll, t.ex. dammloggare, anges här.
- F. Med vilken frekvens genomförs fördjupad dammsäkerhetsutvärdering, FDU? Vilket år utfördes senast en FDU för anläggningen? Vilket år planeras nästa FDU att utföras?
- G. Hur ofta utförs besiktning av dammanläggningen? Vilket år besiktigades anläggningen senast?
- H. Namn på dammsäkerhetsansvarig
- I. Namn på dammtekniskt sakkunnig/RIDAS-ansvarig. Här anges namn på dammtekniskt sakkunnig och RIDAS-ansvarig. Dammtekniskt sakkunnig och RIDAS-ansvarig kan vara samma person. För dammägare som inte tillämpar RIDAS behöver uppgifterna inte fyllas i.
- J. I vilket län ligger dammen/dammarna?
- K. Namn på person eller företag som juridiskt står som ägare eller underhållsansvarig till dammen. För tydlighets skull bör även organisationsnummer anges.

ÅRSRAPPORT angående Dammsäkerhet

K

Ägare/underhållansvarig:

AB Dammkraft, Älvköping, 999999-9999

J

Län:

Å

Huvudvattendrag:

Storälven

Rapporten avser år:

2010

Via rapporten skickas till respektive länsstyrelse årligen in uppdaterade och kompletta uppgifter om de dammar inom länet som dammägaren ansvarar för. En rapport per huvudvattendrag skickas in. Uppgifterna ska återspegla förhållandena den 31/12 det aktuella rapporteringsåret.

Anläggning	Damm-enhet	Koordinater		Klassificeringar		DTU-manual	Fördjupad dammsäkerhets- utvärdering, FDU			Besiktning		Dammsäkerhets- ansvarig	Dammtekniskt sakkunnig/RIDAS- ansvarig
		x	y	Flödesdim- klass	Konsekvens- klass		Senaste revidering	Frekvens år	Senast utförd	Planeras utföras	Frekvens år		
Årsmagasinet		998877	665544	I		2009	15	2010	2025	3	2007	VD Å Dammsberg	Ing Å Åman/Å Ström
	1				1A								
	2				1B								
Äby Kraftverk		999888	555666	II		2005	24		2011	3	2008	VD Å Dammsberg	Ing Å Åman/Å Ström
	Vänster damm				1B								
	Huvuddamm				2								
	Reglerings- damm				2								
Lillforsen	1	888888	777777	övrig	3	2000	-	-	-	varierar	2000	VD Å Dammsberg	Ing Å Åman/Å Ström

(Räcker inte tabellen till är det bara att infoga fler rader.)

För dammar i flödesdimensioneringsklass I och II samt konsekvensklass 1A, 1B och 2 eller motsvarande, besvaras dessutom följande frågeställningar.

1. Har det vid FDU, besiktning eller i övrigt under året framkommit några allvarigare svagheter med betydelse för dammsäkerheten vid någon av ovanstående anläggningar? Om så är fallet lämnas särskild kortfattad redogörelse för detta samt hur och när avhjälpande åtgärder har vidtagits eller kommer att vidtas.

Nej

Ja

Redovisning

se bilagorna nummer 1

2. Har säkerhetshöjande åtgärder vidtagits under året avseende under tidigare år identifierade och rapporterade allvarigare svagheter? Om så är fallet lämnas kortfattad redogörelse.

Nej

Ja

Redovisning

se bilagorna nummer 2

3. Har det under året för någon av ovanstående anläggningar lämnats underrättelse enligt 6 § förordningen (1998:901) om verksamhetsutövares egenkontroll om driftstörning eller liknande händelse med avseende på dammsäkerhet? Om så är fallet lämnas sammanställning av dessa. Ange anläggning, kort beskrivning av driftstörning/händelse samt datum då tillsynsmyndigheten underrättades.

Nej

Ja

Redovisning

se bilagorna nummer _____

Ort och datum

Underskrift

Dammsäkerhetsansvarig

Underskrift

RIDAS-ansvarig

5.2 Uppgifter om identifierade svagheter

Frågorna 1 till 3 i rapporten avser identifierade svagheter samt rapporterade händelser. Frågorna ska endast besvaras för dammar i flödesdimensioneringsklass I och II samt konsekvensklass 1A, 1B och 2 eller motsvarande. Endast svagheter och driftstörningar/händelser med betydelse för dammsäkerheten ska redovisas i denna rapportering. Om någon/några av frågorna 1 till 3 besvaras med ”Ja” görs en kortfattad redovisning. Redovisningar görs för berörda anläggningar och bifogas årsrapporten som numrerade bilagor.

1 Här rapporteras om det framkommit några *allvarligare svagheter med betydelse för dammsäkerheten samt hur och när avhjälpande åtgärder vidtagits eller kommer att vidtas*. Rapporteringen bör innehålla:

- Beskrivning av svagheten och dess betydelse för dammsäkerheten
- Hur och när svagheten upptäcktes
- Hur och när svagheten åtgärdades eller planeras åtgärdas
- Standardiserad bedömningsklass för svagheten

Begreppet ”allvarligare svaghet” definieras här med hjälp av det system för klassificering av dammsäkerhetsanmärkningar s.k. standardiserade bedömningsklasser som Svenska Kraftnät, Svensk Energi och SveMin har upprättat i samarbete. Systemet består av 5 bedömningsklasser, BK1 till BK5 enligt tabell nedan. En beskrivning av systemet och hur det är tänkt att användas kan hämtas på Svenska Kraftnäts webbplats www.svk.se/dammsakerhet.

BK	Bedömningsklass ur dammsäkerhetssynpunkt
BK5	Mycket stor betydelse ur dammsäkerhetssynpunkt
BK4	Stor betydelse ur dammsäkerhetssynpunkt
BK3	Måttlig betydelse ur dammsäkerhetssynpunkt
BK2	Liten betydelse ur dammsäkerhetssynpunkt
BK1	Mycket liten betydelse ur dammsäkerhetssynpunkt

För rapportering av allvarligare svagheter i årsrapporten föreslås att:

- **För dammar i konsekvensklass 1A, 1B och 2 rapporteras de svagheter som av ägaren bedömts tillhöra BK4 och BK5**

Rapportering görs av de allvarligare svagheter som identifierats under det aktuella rapporteringsåret. Om det är första gången årsrapporteringen

genomförs anges dock även de allvarigare svagheter som identifierats tidigare och ännu inte åtgärdats.

- 2 Här anges *säkerhetshöjande åtgärder som skett under året för svagheter som identifierats och rapporterats under tidigare år*. Rapporteringen bör innehålla:
 - Beskrivning av svagheten som föranlett åtgärden och dess betydelse för dammsäkerheten
 - Beskrivning av åtgärden
- 3 Här lämnas en *sammanställning av de driftstörningar eller andra händelser som dammägaren under året rapporterat till tillsynsmyndigheten enligt 6§ förordningen (1998:901) om verksamhetsutövares egenkontroll*. Endast rapporterade händelser med koppling till **dammsäkerhet** skall ingå i sammanställningen. Rapporteringen bör innehålla:
 - Beskrivning av driftstörningen/händelsen och dess betydelse för dammsäkerheten
 - Hur och när driftstörningen/händelsen upptäcktes
 - När driftstörningen/händelsen rapporterades till länsstyrelsen
 - Hur driftstörningen/händelsen åtgärdades eller planeras åtgärdas